

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kotonen, Tommi

Title: Halla-aho ja Huhtasaari : populismin kahdet kasvot?

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © 2021 Agricola, Suomen humanistiverkko

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kotonen, T. (2021, 21.4.2021). Halla-aho ja Huhtasaari : populismin kahdet kasvot?. Agricolan kirja-arvostelut. <https://agricolaverkko.fi/review/halla-aho-ja-huhtasaari-populismin-kahdet-kasvot/>

Halla-aho ja Huhtasaari – populismin kahdet kasvot?

21.4.2021 | [TOMMI KOTONEN](#)

JAA:

Vuonna 2020 ilmestyi politiikan toimittajien kirjoittamana kaksi kirjaa perussuomalaisten näkyvimmistä toimijoista, puheenjohtaja Jussi Halla-ahosta ja europarlamentaarikko Laura Huhtasaaresta. Kummastakaan ei aiemmin ole laajempaa esitystä kirjoitettu, joten ne ovat sikäli tervetulleita. Kummastakin teoksesta jää silti lukijalle hieman hajanainen kuva.

Muurinen, Sakari, Ståhle, Juha: *Missä Laura, siellä ongelma*. Tammi, 2020. 350 sivua. ISBN 9789520417215.

Nurmi, Lauri: *Jussi Halla-aho – Epävirallinen elämäkerta*. Into, 2020. 280 sivua. ISBN 9789523513679.

Poliittinen ideologia tai maailmankatsomus paljastuu usein parhaiten sitä kautta, mikä jätetään sanomatta tai mikä ei tarvitse perusteluita. Poliitikkojen kärjekkäimmistä lausunnoista, jotka ovat oleellinen osa politiikkaa ja viholliskuvan määrittelyä paljastuu kyllä politiikan tekemisen tapa, mutta ajattelun juuret voivat jäädä ymmärtämättä. **Laura Huhtasaaren** ja **Jussi Halla-ahon** elämästä ja politiikasta kertovat, kärjekkäitä lausuntoja ruotivat kirjat kärsivät osin juuri tästä ongelmasta.

Vaikka jotkut valitut kohdat ovat saattaneet herättää ihmetystä, tai pöyristystäkin, eivät ne lopulta kovinkaan hyvin tai uudella tavalla valota kohdehenkilöitään.

Persoonina he jäävät edelleen osin arvoitukseksi, ja, mikä kenties oleellisempaa, heidän politiikalleen ei persoonaa koskevien selitysten ohessa löydy selitystä ainakaan missään isossa mitassa.

Lauri Nurmen kirjan takakansiteksti lupaa paljastavansa Halla-ahon "todellisen maailmankuvan", mutta tavoite vaikuttaa jäävän puolinaiseksi ja lopussa tekijäkin jättää monta kysymystä avoimeksi. Halla-ahon uraa seuranneille kirjassa ei välttämättä ole mitään järisyttävän uuttakaan tietoa. **Sakari Muurisen** ja **Juha Ståhlen** Laura Huhtasaarta käsittelevä kirja puolestaan kysyy, "mistä on suomalainen populistit tehty", mutta kovin selkeää vastausta siihenkään ei saada.

Teokset eivät oikeastaan pyri ymmärtämään kohdettaan, vaan sävy on pikemminkin opponoiva, vaikka Huhtasaari-kirjassa todetaankin, ettei se ole sen enempää "fanikirja" kuin "lyttäyskirjakaan". Opponoinnissa ne epäilemättä vakuuttavat jo kohteeseen valmiiksi kriittisesti suhtautuvat lukijat, muiden osalta vaikutus lienee vähäisempi.

LIKKUVAA MAALIA TAVOITTELEMASSA

Laura Huhtasaarta kuvaava kirja kärsii hajanaisuudesta ja jatkuvista siirtymistä. Tekijät kertovat esimerkiksi tapaamisestaan Jussi Halla-ahon kanssa, viipyen aiheen parissa vain sen verran, että saadaan kuvattua miten Halla-aho sekoittaa kahvinsa. Sen jälkeen leikataankin jo **Petteri Orpon** ja **Eero Heinäluoman** lausumiin, palaamatta koskaan alkuperäiseen aiheeseen.

Sama ongelma koskee myös Huhtasaaren haastatteluiden referointia, joissa kerronta keskeytyy jatkuvasti toimittajien huomioihin asioiden todellisesta laidasta. Tässä mielessä kronologisesti etenevä Nurmen kirja on eheämpi kokonaisuus.

Nurmen kirjassa Halla-ahosta käytetään laajalti hänen vanhoja blogikirjoituksiaan lähdeaineistona. Tämä on ongelmallista muun muassa siksi, että kirjoitukset ovat monen vuoden takaa, ja myös siksi, kuten Nurmikin toteaa, etteivät ne välttämättä muodosta mitään kovin johdonmukaista kokonaisuutta. Halla-ahon ajattelun voinee olettaa muuttuneenkin blogin kirjoittamisen myötä, eikä blogi kaikilta osin muutenkaan heijastelle jännöksettä hänen ajatuksiaan.

Verkossa tietyt persoona piirteet korostuvat, ja kirjoittajat ottavat erilaisia rooleja. Kuten Nurmenkin siteeraamassa Halla-ahon kirjoituksessa mainitaan,

karnevalistisia piirteitä ja kärjistyksiä sisältävä verkkokirjoittelu on eri asia kuin politiikan tekeminen vakavassa mielessä, vaikka ne eräänlaisessa symbioosissa olisivatkin. Populistisessa tyyliässä nämä tasot tosin sekoittuvat entisestään.

FANAATIKKO JA PRAGMAATIKKO

Huhtasaarta käsittelevässä kirjassa tekijät pyörivät uskon käsitteen ympärillä, pysähtymättä kuitenkaan missään kohdassa pohtimaan laajemmin mitä usko merkitsee Huhtasaarelle. Ainoastaan uskon poliittiset ilmentymät saavat huomiota osakseen.

Halla-ahoa koskevasta teoksesta puolestaan paistaa ajoittain läpi kohteensa agnostismi, nihilismi ja ironian taju. Mieleen hiipii ajatus, että Halla-aho on paljossa itse asiassa peilikuva siitä, mitä Huhtasaari edustaa: poliitikko ilman erityistä ajatusta perustasta.

Muurisen ja Ståhlen kirjassa todetaankin, että Halla-aho koettiin myös puolueessa pragmaattikkona, Huhtasaari taas joustamattomana fanaatikkona. Siksi, muun muassa Jussi Niinistön arvion mukaan, juuri Huhtasaaren valinta varapuheenjohtajaksi oli ratkaiseva tekijä puolueen jakautumisen kannalta.

Huhtasaarta käsittelevässä kirjassa tekijät pohtivat sitä, mikä olisi oikea tai järkevin tapa reagoida mediassa populismiin. He toteavat, että Huhtasaari edistää asiaansa erityisesti sosiaalisessa mediassa kärjistämällä, polarisoimalla, ja hän on "tuomassa maan päälle riitaa", kuten Huhtasaari siteeraa *Raamattua*.

"Faktantarkistus" ampuu hänen kohdallaan sikälikin harhaan, että faktoilla ei sinällään ole asiaa ajettaessa merkitystä, ainoastaan sanoman vaikutuksella, sen herättämillä reaktioilla ja tuntemuksilla. Tässä suhteessa Halla-aho, korostaessaan usein argumenttinsa faktapohjaisuutta, on poliitikkona jossain määrin eri maata, vaikka hän nähneekin myös Huhtasaaren omaksuman tyylin merkityksen ja ymmärtää itsekkin sosiaalisen median logiikan.

Pragmaattinen Halla-aho on, niin yllättävältä kuin se voi kuulostaakaan, tavallaan Huhtasaarta konservatiivisempi termin klassisessa poliittisessä mielessä.

Klassinen, **Edmund Burken** ajatuksiin pohjaava konservatismi edusti mihinkään konkreettiseen kiinnittymättömän idealismin vastaista, käytäntöön, kokemukseen

ja traditioihin perustuvaa ajattelua. Uskonnollinen tai muukaan fundamentalismi ei siihen sovi.

POHJOLAN MARINE LE PEN POLIITIKKONA

Laura Huhtasaari SuomiAreena-tapahtumassa Porissa, 2016, [CC 4.0](#), Wikimedia Commons.

Huhtasaaresta piirretään poliitikoksi varsin erikoinen kuva. Hän ei oikeastaan edes ole poliitikko sanan kaikissa merkityksissä, vaan toimii lähinnä julkisuuden kautta. Vaikuttaminen kokouksissa ja kabineteissa, sekä poliitikoille tyypillinen kompromissien hakeminen yhteisten päätösten pohjaksi vaikuttaa puuttuvan kokonaan.

Toisaalta jotkut myös kiittelevät Huhtasaaren työtä maakunnan hyväksi. Tässäkin kirjasta piirtyy lähinnä kannattajien ja vastustajien sanomisten perusteella ristiriitainen kuva. Tätä kuvaa, Huhtasaaren poliittista linjaa, ei juurikaan edes pyritä selventämään.

Huhtasaari toimii kirjan mukaan usein intuition varassa, ja pitää omasta kannastaan voimakkaasti kiinni. Joissakin tämä piirre herättää ihailua, poliittisten vastustajien mielestä taas itsepintainen pitäytyminen omassa kannassa tekee keskustelun ja argumenttien vaihdon liki mahdottomaksi.

Toisaalta teoksessa siteerataan Huhtasaaren julkisia puheita Sipilän hallituksen aikana, jolloin hän korosti kompromissien tärkeyttä hallituspolitiikan perustana.

Julkisuus ja sosiaalinen media olivat silti Huhtasaaren ominta aluetta, eivät kabinettien väännöt siltarumpupolitiikasta ja siihen sisältyvät ”lehmänkaupat”.

Osa kirjaan haastatelluista piirtää nykyisistä perussuomalaisista kokonaisuudessaankin vastaavan kuvan. **Kauko Juhantalon** mukaan kyse on *ilmiöpolitiikasta*, jossa ei haeta yhteistyökuvioita. Yksipuolinen ja kiivas puolue ei osallistu yhteiskunnalliseen keskusteluun. Huhtasaari edustaa Juhantalolle ilmiöpolitiikkaa parhaimmillaan, jossa asioiden edistäminen jää ”ideologisen höpöttämisen” sivuun.

Huhtasaaren nousun salaisuus ei tästä teoksesta saa lopulta mahdollisesti lisävalaistusta. Rivien välistä on toki mahdollista lukea, että Huhtasaaren toiminta noudattaa hyvin populistista medialogiikkaa. Sattumaa ei liene se, että ihmisten parissa viihtyvä Huhtasaari on omimmassa ympäristössään katutapahtumissa ja sosiaalisessa mediassa, joissa kansalaisiin saadaan suora yhteys.

Karismaattiselle persoonallisuudelle ja populistiselle tyylille tämän suoran yhteyden läsnäolo tekee somesta erityisen sopivan alustan. Samoin Huhtasaaren ilmaisu yksinkertaistettuine sanomisineen, vastakkainasetteluineen ja emootioita painottavine retoriikkoineen sopii mainiosti sosiaalisen median huomiotalouden logiikkaan.

Jussi Halla-aho puhumassa Lappajärven markkinoilla. Santeri Viinamäki, [CC4.0](#), Wikimedia Commons.

KÄÄNTYMISTARINOITA

Jussi Halla-aho näyttäytyy usein jonkinlaisena modernina **Cincinnatiuksena**, jolla ei ole esimerkiksi puheenjohtajaksi "kauhean suurta henkilökohtaista paloa", mutta joka tärkeän asian vuoksi suostuu ehdolle. Trooppi on varsin tuttu suomalaisessa politiikassa, ja usein tietty vastahakoisuus on osa muidenkin suosittujen poliitikkojen julkikuvaa, **Sauli Niinistö** ja **Mauno Koivisto** parhaimpina esimerkkeinä. Nurmi pyrkii kuitenkin osoittamaan tämän Halla-ahon kohdalla pelkäksi myytiksi.

Kirjan mukaan Halla-aho on ollut sanavalmis jo yläasteikäisenä, ja omannut voimakkaita poliittisiakin kantoja. Myös sukutaustan kautta poliittinen vaikuttaminen on tuttua. Toisaalta kirja osaltaan vahvistaa myyttiä Halla-ahosta "mestarina", hyvin pitkälle mietittyä strategiaa pilkuntarkasti noudattavana poliitikkona, jonka kaikki tekemiset voidaan lukea jonkinlaisina nerokkaina shakkisiirtoina.

Joissain kirjassakin kerratuissa yhteyksissä Halla-aho on kertonut tarinaa suvaitsevaisesta taustastaan. Mentyyään Suomen Sisun keskustelufoorumille Halla-aho kuitenkin havaitsi tarinan mukaan vastapuolen itseään älykkäämmäksi, ja alkoi ajatella uudella tavalla maahanmuutosta.

Kääntymystarina on varsin tutunkuuloinen, ja toistuu monien muidenkin maahanmuuttovastaisten kertomuksissa. Yksi sen variantti esiintyy myös entisen klaanijohtajan **David Duken** teoksessa *My Awakening*, jota Nurmen mukaan tavattiin Suomen Sisun lukupiirissäkin.

Kuten Nurmikin toteaa, Halla-aho kertoo, kuulijakunnasta riippuen, myös toisenlaisia versioita poliittisesta heräämisestään. Muiden poliitikkojen tapaan myös Halla-ahon kertomuksiin kannattanee siis aina suhtautua varauksella. Kirjan lähteenä tarinat ovat siksikin ongelmallisia.

Nurmen kirjassa kaivetaan jokseenkin kaikki mahdollinen Halla-ahosta ja hänen lähipiiristään, usein arveluttavien yhteyksien kautta. Pari hukattua mahdollisuuttakin sattuu silti sekaan, eikä verkkolähteiden mahdollisuuksia täysin hyödynnetä. Joskus sorrutaan pikkumaisuuksiinkin, kuten apurahoista puhuttaessa: Halla-ahon tutkimushanke ei liene sen enempää ainoa kuin viimeinenkään, joka jää loppuun saattamatta.

Suomen Sisun tunnuksia.

Wikimedia Commons.

Erityisen huomion kohteena kirjassa on Suomen Sisu, jolla eittämättä on ollut vahva, rotuoppeihin uskova siipensä. Yhdistyksen sivuilla viitattiin myös avoimesti varhempiin fasistijohtajiin. Kaikkein äärimmäisintä laitaa järjestö ei kuitenkaan edustanut edes Halla-ahon siinä toimiessa, vaan se pyrki olemaan salonkikelpoisempi ja akateemisempi vaihtoehto avoimen uusnatsistisille ryhmille.

Sisun tarkoituksena oli toimia kansallismielisiä yhdistävän foorumina, joten se keräsi joukkoihinsa sekalaista ainesta entisistä skineistä aina uuskonservatiiveihin. Alkuvuosien innostuksen jälkeen radikaaleimmat ainekset kuitenkin pettyivät Sisuun.

HALLA-AHO JA DEMOKRATIA

Nurmen kirjassa tätä siirtymää pohditaan yllättävän vähän. Siteeratuksi, mutta tältä kohdilta sivuutetuksi, tulee toki Halla-ahon 2015 puoluekokouspuhe, jossa hän linjaa vastarintaliikkeen ”puukonheiluttajat” demokratian vihollisiksi. Paradoksaaliseksi lausuman tekee osin se, että puhe oli esitetty vastarintaliikkeen edustajien kanssa paria kuukautta aiemmin poseeranneen Olli Immosen puolustukseksi.

Kiinnostavimmilleen Nurmen kirja pääsee aivan loppusivuilla, hänen pohtiessaan lyhyesti Halla-ahon suhtautumista demokratiaan. Näkemykseksi vaikuttaa kiteytyvän, ettei kaikki hänen ajatuksiaan voida sovittaa vallitsevan, länsimäisen edustuksellisen demokratian viitekehukseen. Toisaalta Nurmi antaa ymmärtää, että Halla-aho on maltillistunut, ja että todellinen vaara piilee siinä, mitä tai keitä tulee hänen jälkeensä. Hieman samaan tapaan kuin Soinin kohdalla, pelko on, millaisia voimia verkon syövereistä voi nousta hänen jälkeensä.

Kummassakaan kirjassa kohdehenkilöä ei juuri yritetä laittaa populismin tai ääriliikkeiden kontekstiin, mitä heijastellee sekin, että tutkimuskirjallisuus loistaa lähteiden osalta poissaolollaan. Tämä on osin huolestuttavaakin; tutkijat ja

toimittajat tuntuvat puhuvan omissa kuplissaan. Kaikkiaan kumpikin kirja on kuitenkin pyrkimykseltään mielenkiintoinen, vaikka ne osin lupaavat enemmän kuin antavat.

LISÄTIETOJA

- [Missä Laura, siellä ongelma -kirja valottaa Laura Huhtasaaren poliittista tuhkimotarinaa, Karri Laihonen haastattee Juha Ståhleä \(Yle 8.9.2020\)](#)
- [Epävirallinen elämäkerta nivoo Halla-ahon tarinaa ensimmäistä kertaa samojen kansien väliin – "Jotkut voivat kutsua minua äärioikeistolaiseksi. Minä en. \(Yle Areena, 15.10.2020\)](#)

KIRJOITTAJA

Tommi Kotonen, YTT, Jyväskylän yliopisto.

tommi.kotonen@jyu.fi

AVAINSANAT: [Jussi Halla-aho](#) / [Laura Huhtasaari](#) / [Perussuomalaiset](#) / [poliittinen historia](#) / [populismi](#) / [Suomen Sisu](#) / [äärioikeisto](#)